

ילדי

בזמן שחברים שלהם מטיילים
בהודו, החבר'ה האלה קמים
בכל יום בחמש בבוקר כדי
לקטוף, לשתול ולנכש עשבים
• תכירו את הצעירים שעובדים
את האדמה בחום ובסרפדים,
חיים בקומנה ואפילו לא
מתביישים לדבר על ציונות

נעם ברקן || צילום: אלעד גרשגורן



תשעה מחברי הקומנה בשדות העמק. "כשאנחנו לא בשדה אנחנו מתנגעים אליו"

אותי מה אני חושב על העבודה ואמרת
'תראו איזה יופי איך נראה המשרד שלי, הכל
פורח, איזה נוף, מה אני יכול לבקש יותר?'.
אילו עבודות אתם עושים?
שגיא: "מאוד מגוון. זו תוכנית צעירה,
אבל בינתיים ניסינו קטף, השקיה ושתילה,
והבנות גם ריסוס, איסוף ועישוב. עכשיו
חלקן בקטיף שקדים וחלק באשכוליות, עור
מרות עם השק וממלאות אותנו. הן קשוחות
לא לאלה". נרב: "הן הרבה יותר קשוחות פיזית.
כמו בתמונות של הנשים מהפלמ"ח. חזקות
ועם שרירים מנטליים. כשאנחנו אומרים
לחקלאים שיש לנו בנות חזקות, שיכולות
לעבוד פיזית כמו בנים ואפילו יותר טוב, הם
לא מאמינים, עד שהן מגיעות לשטח".

שהגיעו למועדפת עזבו מהה. זו אינדיקציה
למה שקורה כאן.
ולמה אתם הגעתם לכאן?
נרב: "אני ושגיא גדלנו בעיר ורצינו גיוון.
בסוף התחברנו לפה. לאידיאולוגיה, לציונות
ולחיי הקומנה והשותפות. כשהגענו פשוט
התאהבנו בעשייה". שגיא: "לי בער לצאת
מהעיר לפני שאני נכנס ללימודים, לעשות
משהו שונה. התאהבתי בפשטות, בעשייה לא
רק בשבילי אלא בשביל החבר'ה. אני נוגע
בעם, מלמד ילדים ומרגיש שאני משפיע,
ובמקביל גם עוזר לחקלאים. זה קנה אותי".
דידי גרסון (25), ידיד של עדי מכרמיאל,
פגש אותה לא מוזמן אחרי שהצטרפה לקומנה
נה, והצטרף בעקבותיה. "ראיתי שהיא מכירה
שמות של פרחים וצמחים ומסבירה לי מה
אפשר לעשות עם כל צמח. אמרתי שגם אני
רוצה ללמוד וזרמתי עם הרעיון. קיבלו אותי
כחיבוק גדול, האנשים היו ממש נחמדים".
נרב: "איך אמרת ביום הראשון בשדה? שאלו

"אנחנו עובדות על חיזוקים חיוביים", עור
נה עדי. "חיפשי פרויקט חקלאי לעבודה
מועדפת אחרי הצבא", היא מספרת, "עם
קומנה וחיים שיתופיים. מצאתי כמה כאלו,
אבל בזה התאהבתי". זיו שמע על החווה
בכנס משתחררים, וכולם חולקים חוויות.
עתליה: "בהתחלה עברנו בעישוב", עדי: "זה
מונוטוני", שבות: "פיזית זה לא ממש קשה",
עדי: "אבל זה שחק, אין בזה אתגר. זה לא
סיבולת או מסעות, אבל צריך להתכווץ,
והגב, ותחת השמש כל הזמן, ויש סרפדים...",
כולן צוחקות. "זו עבודה ששברה מנטלית
הרבה אנשים. זה המון שעות עם עצמך".
עתליה מוסיפה: "אבל הנוף מדהים והאנשים
יפים". על ראשה מגן צעיף גדול מפני השמש
הקופחת. עדי: "לרוב הימים הכי קשים הם
גם הימים הכי מצחיקים". שבות: "כן, אחרי
עישוב את אומרת 'איזה כיף, עובדים למשהו
חדש, הפעם חומוס!', אבל אז מגלה שהעשבים
אותם עשבים", היא אומרת וכולם צוחקות.
מה לכם ולחקלאות?

שבות: "אלה החיים האמיתיים. אני גרלתי
על חקלאות, ובחרתי להישאר עם האדמה
והשמיים". עדי, שגדלה בעיר, מהנהנת: "יש
בזה ערך מוסף, יותר מעבודה מועדפת כמו
תחנת דלק או מפעל. חיבור אמיתי לחבר'ה,
לארץ ואפשרות להתנסות בדבר חדש. שאר
העבודות תמיד יהיו פתוחות בפניי, וחקלאות
לא דווקא". זיו: "במיוחד פה. בגולן, בערבה
ובנגב יש פרויקטים של עבודה מועדפת
בחקלאות שרצים, אבל כאן זה משהו חדש".
שגיא גרוסברגר (24), מנשר, מציין: "יש
חבר'ה שזו המועדפת שלהם", אבל נרב
יגיל (24) מכרמיאל אומר: "מעטים האנשים
שעושים את זה בשביל המועדפת. חבר'ה



עדי בקטיף. "בשדות הרבה יותר קשה"

ב חלקה השלישית של מטע
לביא, בין העלים של עץ
השק, מחפשת עתליה אופי
ריכטר (22) מחיפה את הפי
רות. השקרים נקטפים מהר
ונערמים על האדמה. סביב העץ סרט כחול:
על פי ההלכה, ניתן יהיה לאכול ממנו רק
בעוד 4 שנים. בינתיים שבות טאובר (20),
מהיישוב קשת בגולן, עוברת בין העצים
וגוזמת את ה"חזירים", ענפים שגדלים לצד
העץ. עתליה מסבירה שהם "לוקחים ממנו
את המזון הטוב". החום ככה. זה היום השני
לשרב, אך חברות חוות ההכשרה בית קשת
של עמותת אמ"ת צוחקות ומחייכות. מאז
שהצטרפו בתחילת מארס לקומנה המונה
11 צעירים וצעירות מרחבי הארץ, הספיקו
לעבוד "הרבה יותר קשה" בשדות, בעישוב או
בסידור צינורות השקיה. גם הבנים בקבוצה
מהנהנים: "אלה הניג'ות האמיתיות שלנו".
חוות ההכשרה של אמ"ת (אמת מא
רץ תצמח) היא מסגרת חינוכית "המכשירה
צעירים לעבודה עברית ואהבת הארץ תוך
עמל כפיים, מעורבות בקהילה, חיי קבוצה
ופיתוח אזורי", אומר אור דוארי (34), מנהל
התנועה. זה מלכ"ר שהוקם לפני 8 שנים כדי
לפתח את אזור לב הגליל, ולהביא צעירים
שיכירו את המקום ויבואו לגור ולעבוד
בו. לקומנה מגיעים צעירים אחרי צבא או
שירות לאומי, או אחרי הטיל הגדול ולפי
ני הלימודים, שעובדים אצל חקלאי האזור
ושותפים להקמת מרכז חינוכי-חקלאי אזורי.
שגיא ונרב מביאים לבנות הפתעה, קר
חונים שהכינו בעצמם. "איזה נסיכים, בדיוק
מה שחלמתי עליו", צוחקת שבות. הפסקת
הצהריים מגיעה. אנחנו מחפשים צל תחת
אחד העצים, שותים מים מג'יקן. זיו לנדה
(22) מקרייטת מאלתר ארוחה: טחינה מעור
רבבת עם טונה, והכל מרוח על בסקוויט.
רכב שטח נעצר ליד הצעירים, ובו אמיר
מעגן, מנהל המטע. "התחלתם בל"א?", הוא
שואל. "כן, אנחנו כבר לקראת סוף השורה",
עונה עתליה. "גמרתם חלקה-חלקה?", הוא
מתפלא. "כן!", פוסקת עדי אסף (21) מכר
מיאל. "החזירים אין לי ספק, אבל הפרי?".
"הוצאנו הכל", אומרת שבות. "היו עצים
מתסכלים", צוחקת עדי, "אבל זיו בגובה 1.90
אז הסתדרנו".

"תרשמי שאנחנו, החקלאים, מאוד מרו
צים", אומר מעגן. "מהעבודה שלנו?", שואלת
עתליה. "נו, כבר אמרתי לכם את זה כמה
פעמים, די לסחוט מחמאות", הוא צוחק.

שגיא (מימין) ויונתן פורסים
צינורות טפטוף בעין חרוד



נדב: "הבנות פה יותר
קשוחות פיזית ועם
שרירים מנטליים. כמו
בתמונות של הנשים
מהפלמ"ח. החקלאים
לא מאמינים שהן
יכולות לעבוד אפילו
יותר טוב מהבנים, עד
שהן מגיעות לשטח"



המטע בלביא. "תרשמי שאנחנו החקלאים מאוד מרוצים"

אותנו להמון דברים חדשים. ולמפגש עם אוכלוסיות שלא פגשנו קודם.

ולא רק חברי הקומונה, גם דוארי חש שמ" דובר בהצלחה: "יש לנו פה דור שמוכיר את הסבים והסבתות שלנו, שהייתה להם משימה מטורפת, להקים את המדינה. אני מרגיש שאני ממשיך אותם. ההורים שלנו קיבלו את המדינה כמוכנת מאליה, אבל הדור שלנו, כמו החברה בני ה-24, מבין ששום דבר לא מובן מאליה. המדינה קיימת, אבל זה בידיים שלנו להפוך אותה מטיבה למצוינת. יש לנו תחושה של שליחות. ברור לי שגם תלמידי בתי הספר וגם החברה של חוות ההכשרה, ייקחו על עצמם הרבה מהמשימות שלפנינו דווקא כי הם נוגעים באדמה, ויודעים מה זה עמל. כשאדם נוגע באדמה ומכיר את החברים שלו, הוא לא מפחד משום משימה. "הדבר הבא מבחינתנו זה להקים צורות התיישבות נוספות של קהילות שמכילות את השונה, ומחוברות לאדמה ולחקלאות. בבית קשת למשל יש לנו דתיים, חילונים, ג'ובניקים וקורביים, והכל ביחד זה עם יש"ר, ראל, שמקים את המדינה בלי מוצאות. זו בשורה אדירה לגליל, וכמוכר לכול הארץ".

אורי פלד הוא מנהל התפעול והאחראי על הפרויקט. לדבריו, "התחלנו את השנה עם המון חשש מצד החקלאים, שהביעו חוסר אמון לגבי היכולת של צעירים בוגרי צבא לעבוד בחקלאות. היום בזכות החבורה המ" קסימה הווי שמוכיחה אחריות ועבודה טובה ומקצועית, יש לנו ביקוש מאוד גבוה. אנחנו מודים לחקלאים שנתנו להם את הקרדיט. היו פה עירוינים שבחיים לא ידעו להחזיק כלי עבודה או להתמודד עם יום שלם בשמש, והם התחשלו מהה. אלה חקלאים שמבינים את ערכה של העבודה החלוצית".

בערבה, בנגב ובגולן יש תוכניות דומות שמאפשרות לבוגרי צבא לעבוד בחקלאות כעבודה מועדפת. פלד: "אנחנו מעודדים עוד פרויקטים, וזה רק מתעצם. זו מגמה שלא הייתה לפני כמה שנים, של צעירים שמחפשים תוכנית עם ערכים של ציונות, אהבת הארץ וחיים בקבוצה". חוות ההכשרה הזו היא תוכנית חלוצית באזור הגליל. דוארי: "זה דומה לחוות ההכשרה שקמו לפני 100 שנה, לפני קום המדינה, של חברה שגרו יחד בקומונה לפני שקמו הקיבוצים, והיו עובדים בשטח, ומוכנים למשימות כמו חומה ומגדל. עכשיו יש פה דור חדש שלא מפחד מעמל. בעיניי זה הדור הבא שיפתח את האזור הזה. אנחנו ממשיכים להקים את המדינה".

הפרחים



לנו להביא טלוויזיה ורכב, ומהר מאוד גילינו שאין לנו צורך בדברים האלה. אני חצי יום בלי טלפון. זה ממש כמו להתנתק מהתמכרות. זה בסדר להיות מעודכן, אבל בשביל זה מספיקות כמה דקות. להיות שעות מול טלוויזיה זה בזבוז זמן בהגדרה. אני רוצה לסגל את זה להמשך החיים – להיות בלי טלוויזיה. עדיף לפתוח ספר".

אחד החרדים שייך לבנות וחלקן גרות בצריף צמוד. שגיא: "השילוב עם בנות מעור" לה. זה חלק מהחוויה, זה כור ההיתוך שלנו. יש לנו כיור חלבי ובשרי, אנחנו מתחשבים בבנות הדתיות. חשוב לי שיהיו אנשים מג' וונים. אני לא רוצה שיהיו כאן עוד 10 שגיא". נדב: "אנחנו עובדים ביום, לומדים בערב, מדי פעם עושים מילואים לשמור על הבית, ולפני השנה עוסקים בפילוסופיה וכתביה עם העשית", הוא מחייך. "בסוף יש פה מטרה גדולה – אנחנו עובדים בחקלאות, אבל המ" טרה הסופית היא ליישב את הגליל. המקום בהגירה שלילית ופיתוח שלילי. עכשיו אנחנו אפילו חושבים קדימה, אולי להקים פה יישוב משל עצמנו", הוא אומר ושגיא משלים: "שזה גם חלק מהתוכנית של התנועה".

מה הפרויקט נותן לכם?

שבות: "ניסיון בחקלאות בכל מיני תחומים, להכיר אנשים שונים, דעות שונות. ללמוד להיות איתם חיי שיתוף וקבוצה". עתליה: "מבחינתי זו הגשמה מכל הבחינות. גם בהיבט של חיי הקבוצה, אבל כאן יש לי גם חיבור לאדמה, תרומה לקהילה, כי אנחנו גרעין שמשלב התנדבות בקהילה, ויצאיה מהבועה הפרטית. התוכנית משלבת גם לימודים ואנחנו צמאים לידע". עדי: "זה שלב שבו אנחנו מתעצבים, וחוויה כזו פותחת

פר כי "זה פרויקט על שם חבר שלי שנהרג במלחמת לבנון השנייה, רס"ן דני גומז ו"ל, שהיה חרור באהבת העם והארץ. חיפשנו עם המשפחה שלו פרויקט שיבטא את הרוח המיוחדת שלו. הוא מציע לתלמידי חטיבה חוויה של עבודת כפיים, כמו גידום, כניית טרסות, עיבוד הקרקע ונטיעות. התחלנו להביא ילדי כיתות ט' לעבוד בחופשים, היום בתי ספר מביאים כיתות ל-4 שעות, יום שלם או 4 ימים בקיץ. ככה הם מכירים את הגליל". המסע המשותף של חברי הקומונה החל בשבוע גיבוש שבו למדו להכיר וטעמו מעט מהעבודה בשטח. מאז חלפו חודשים וחצי וחברי הקבוצה מאושרים. הם גרים, עם כמה חיילים בורדים, במבנה רחב ידיים עם סלון גדול ו-4 ספות. החלון הגדול משקיף על הר תבור, על שולחן האוכל הספר "הפילוסופים הגדולים" וספרי לימוד. בולטת בהיעדרה הטלוויזיה. נדב: "כל כך שמח כאן בלי טלוויזיה. בשבוע הראשון חישבנו כמה יעלה

יש רגעי משבר?

נדב: "היו חברה שהיה להם קשה ולא הצליחו לשנות את התפיסה בראש. זה מזכיר את הצבא. יש נקודות שבירה. את בשדה. אם את יכולה להתמודד עם הקושי ולהתגבר עליו, זה עובר. בשבוע הראשון לכולנו היה אינטנסיבי. עכשיו, כשאנחנו לא בשדה אנחנו מתגעגעים אליו. חוץ מבחור אחד והבנות מהיישוב קשת, כולנו עירוינים. אנחנו לא מכירים את העולם הזה".

הם משכימים ב-5, שותים קפה, מכינים אוכל ועולים להסעה לשדה. כשהם מסיימים, חלקם עובדים בקיבוץ, וחלק משתתפים בתור כנית נוספת של אמ"ת – "דרך ארץ", בה הם מדריכים בני נוער. מנהל התנועה דוארי מס'

יש להם סלון גדול, עם 4 ספות ובלי טלוויזיה. עדיף לפתוח ספר. בשדה אני גם בלי טלפון. זה ממש כמו להתנתק מהתמכרות. זה בסדר להיות מעודכן, אבל בשביל זה מספיקות כמה דקות"

